

→ Vapnens väg | SvD.se Det var hos vapenhandlaren Tassat som de tre svenskarna i Skånenätverket köpte sina vapen. Butiken ligger i den lilla slovakiska byn Starý Tekov, två timmar öster om Bratislava.

Byn i Slovakien förser svenska förortsgång med automatvapen

Stora mängder automatvapen och pistoler slussas in i de svenska gängkrigen. SvD har kartlagt tre vapenhandlares hemliga smuggelväg – från en sömnig by i Slovakien till de blodiga uppgörelser som sprids över landet.

Text: Mathias Stähle
mathias.stahle@svd.se
Jani Pirttialo Sallinen
jani.pirttialo@svd.se
Foto: Tomas Oneborg
mathias.stahle@svd.se

Mördarna anlände till Biskopsgården i en begagnad Citroën Xantia.

De hade köpt bilen samma dag och parkerade utanför den lilla kvarterskrogen vid Värvåderstorget. Därinne hade gästerna samlats för att se kvällens Champions league-match. Publiken jublade över en straffräddning i 79:e matchminuten när de maskerade männen sprang in och öppnade eld med sina automatvapen. Kulorna slet sönder kroppar, glas och väggar.

Tio personer träffades innan de sista tomhylsorna klingade ner på marken. Två unga män dödades, tre personer fick livshotande skador. Massakern på Värvåderstorget i Göteborg den 18 mars 2015 tog gängvåldet till en ny nivå. Fem gängmedlemmar från Biskopsgården har dömts för sin medverkan i mordet.

Men en central fråga dröjer sig kvar, drygt fyra år efter blodbadet på restaurangen. Hur kan tonåringar i förortsgång runt om i landet ha nära nog obegränsad tillgång till högeffektiva automatvapen, och beväpna sig som militära kommandostyrkor? Ett av vapnen från Värvåderstorget är nyckel till gåtan.

En liten kulsprutepistol skymtar på övervakningsbilderna från brottsplatsen. I handen på den gärningsman som håller vakt, medan slakten pågår bakom hans rygg, vilar en Skorpion vz 61. Det är ett autogängvåldet till en ny nivå. Fem gängmedlemmar från Biskopsgården har dömts för sin medverkan i mordet.

Polisen kom hit på grund av svenskarna. De slog till mot alla våra lokaler.

Jozef Hostinský, ägare till vapenbutiken Tassat i byn Starý Tekov, Slovakien, vars vapen har varit inblandade i flera grova våldsdåd i Sverige.

matvapen från kalla kriget som spottar ur sig 15 kulor i sekunden när avtryckaren hålls in. Om axelstödet fälls upp över vapnets rygg kan hela dödsmaskinen gömmas i en ficka.

■ Vellinge 2014 Hammarslagen ekar i den skånska verkstaden. "Skorpionen" sitter fastklämd i ett skruvståd. Den 30-åriga mannen som håller i verktygen – vi kallar honom Vapensmeden – är på väg att bli nyckelperson i ett litet nätverk av skånska vapensmugglare.

På dagarna jobbar han som arbetsledare på ett verkstadsföretag. Och det är här, i en avskild del av fastigheten, som Värvådersvapnet görs skjutklart innan det säljs vidare till gängen i Biskopsgården. Vapensmedens dubbelliv har pågått en längre tid. Det inleddes när han började umgås med en av Malmös ledande kriminella – Finansiären. Att Finansiären hamnade i fängelse för ett grovt narkotikabrott

utgjorde inget hinder för deras vänskap. Vapensmeden hälsade på inne på anstalten varje månad.

■ Bratislava 2013–2014 Hemma i Malmö är Kuriren en arbetslös säljare i 30-årsåldern som dömts för ett par stöld- och narkotikabrott. När han kommer till Slovakiens huvudstad checkar han in på hotellet mitt emot polisstationen. Med sig har han motvarande 40 000 kronor i kontanter.

Morgonen därpå kör Kuriren de 14 milen till en vapenbutik och köper 30 Skorpioner över disk. En av dessa är Värvådersvapnet. Två månader senare åker Kuriren tillbaka till Slovakien på ytterligare en inköpsresa. Han checkar in på samma hotell, och även denna gång köper han 30 Skorpioner – men nu för halva styckepriiset.

rande. Kuriren behöver bara visa sitt svenska pass för att få handla. Sedan tar han vägen genom Tyskland, köper biljett till färjan från Puttgarden till Rödby och fortsätter till Skåne. Skorpionerna fraktas till verkstaden i Vellinge. Där finns de svarvar, specialborrar och verktyg som behövs för att byta ut de igensvetsade piporna. Värvådersvapnet provskjuts i verkstaden när det fått sin nya pipa. Skorpionen fungerar och gör sex kulhål i golvet. Två månader senare åker Kuriren tillbaka till Slovakien på ytterligare en inköpsresa. Han checkar in på samma hotell, och även denna gång köper han 30 Skorpioner – men nu för halva styckepriiset.

■ Slovakien 2019 Motorvägarnas dubbelbifluga brus bleknar bort långt innan man hittar fram till den lilla byn Starý Tekov, två timmar öster om Bratislava. Grusvägen slingrar sig fram mellan trädgårdar och rostiga järnstaket. Högt upp på en telefonstolpe hänger en solblekt skylt: "Army Shop." Den visar vägen till en äldre industribyggnad. Här ligger vapenbutiken Tassat. Ägaren Jozef Hostinský tar emot SvD på den soldränkta gårdsplanen. I Slovakien är handeln med gamla militära överskottsvapen omfattande och Jozef Hostinský

” Vi kan inte ta ansvar om en bil tillverkad i Slovakien är inblandad i en olycka i Sverige.

Jozef Hostinský, vapenhandlare.

är en välkänd profil i sin hemtrakt. Familjen äger ett pensionat som erbjuder jaktaktiviteter och övernattning åt både inhemska och internationella gäster.

I årtionden har Jozef Hostinský och hans familj också iscensatt militärhistoriska fältslag för turister på åkrarna utanför byn. Skådespelen lockar hundratals entusiaster som vill återuppleva andra världskriget på nära håll. Framför gästernas ögon återskapas hela fältslag med mullrande pansarvagnar, tidsenliga kläder, och historiska vapen laddade med lösa skott. Jozef Hostinský har till och med fått en riddarorden för sitt engagemang i landets militärhistoria. Stora pansargranater står i långa rader utanför butiken som fortfarande säljer historisk militärutrustning. Vi sätter oss i ett av långt kontor där uppstoppade fasaner pryder väggarna.

Jozef Hostinskýs driver familjeföretagen Tassat och pensionatet Bažantnica. På hans ägor finns det både pansarvagnar och sovjetiska pansarmissiler.

Vid massakern på Värvåderstorget användes vapen som hade smugglats in från Slovakien. Foto: Polisen

Bara under det senaste året har det inträffat i snitt nästan en skjutning per dag. Foto: TT

→ SvD.se
VAPNENS VÄG
Vapnens väg
Premium
En granskande artikelserie om vapnen som strömmar in i de svenska gängkonflikterna. SvD.se/vapnens-väg

–Vi bröt aldrig mot lagen och jag kan inte ta ansvar för om de deaktiverade vapnen vi sålde i butiken var förbjudna i Sverige, säger Jozef Hostinský. Han fick köpa in Skorpionerna till sin butik från arméns gamla överskottslager sedan de statliga vapendepåerna privatiserats efter Järnridans fall.

Vad tänker du om att vapnen ni sålt har använts vid grova våldsbrott i Sverige? –Vi har inte kontroll över vad som händer med vapnen efter att vi sålt dem. Vi kan inte heller ta ansvar för om en bil tillverkad i Slovakien är med i en olycka i Sverige, säger Josef Hostinský.

■ Europa 2014 Det har gått åtta månader sedan Kurirens första inköpsresa. Det är sensommar. Vapensmeden hyr en Mercedesbuss och kör den långa vägen från Malmö till Starý Tekov. Brevid honom sitter Finansiären. Framme i Jozef Hostinskýs butik räknar de två männen upp 669 800 kronor. För det får de köpa 47 Skorpioner, 19 armépistoler och åtta automatgevär med pluggade pipor. De får också 100 fabriksnya Glockpistoler som deaktiverats på samma sätt. Totalt kan Vapensmeden och Finansiären lasta in 174 skjut-

Fortsätter på nästa uppslag →

I byn Starý Tekov bor omkring 1500 personer. Via en vapenbutik i den annars slumrande idyllen har hundratals vapen hamnat i kriminellas händer. Foto: TT

Vid terrordådet mot tidningen Charlie Hebdo användes samma sorts vapen som Skånenätverket smugglat in i Sverige. Foto: Yvonne Åsell

Den här svarven som stod i verkstaden i Vellinge tros ha använts för att göra de insmugglade vapnen skjutklara. Foto: Polisen

Den misstänkta Vapensmeden fixar och provskjuter vapnen innan de sprids vidare. Här syns han i staden Zeven i Tyskland. Foto: Polisen

En livlös kropps täcks av en filt vid en restaurang på Värvåderstorget i Göteborg den 18 mars 2015. Fem personer dömdes senare för inblandning i massakern som krävde två människoliv. Vapnet som användes vid massakern provsköts av Vapensmeden innan det såldes till gärningsmännen. Foto: TT

Fakta | Skånenätverket

■ Vapensmeden Man, 33 år, familjeföretagare från Skåne. Mycket vapenintresserad. Dömd till fängelse i fyra år och fyra månader för grov smuggling och	synnerligen grovt vapenbrott.	la nätverk. Dömd till sex års fängelse för grov smuggling och synnerligen grovt vapenbrott.	gare straffad för narkotika- och stöldbrott. Dömd till två års fängelse för medhjälp till synnerligen grovt vapenbrott.
■ Finansiären Man, 34, känd narkotikabrottsling med kopplingar till ett av Malmös största kriminel-		■ Kuriren Man, 36 år, arbetslös säljare. Tidi-	

SvD

vapen i sin hyrbil innan de styr norrut mot Sverige. På vägen genom Europa passerar de flera nationsgränser utan att fastna i en enda gränskontroll. Klockan 22.12 den 25 augusti 2014 korsar bilen Öresundsbron och låter sig uppslukas av Malmös trafikmyller.

En gammal uppfattning är att vapnen kommer från Balkan och kriget i Jugoslavien.

En anonym källa, kriminalinspektör om att 160 insmugglade vapen fortfarande saknas.

■ Södertälje 2014

De nyinköpta Glockpistolerna finns ute på gatorna bara några veckor efter Vapensmedens hemkomst från Slovakien. Pistolerna är då reaktiverade och skarpa.

Den första pistolen som polisen hittar beslagtogs hos kriminella i Södertälje mindre än en månad efter inköpet i Starý Tekov, den 20 september 2014. Nästa pistol dyker upp hos en 14-årig pojke i Malmö och några dagar senare stoppas Finansiärens kusin på Malmö Central med tio skarpa Glockpistoler i resväskan.

Totalt har de tre medlemmarna i Skånenätverket vid denna tidpunkt smugglat in 236 vapen till Sverige. Tassats försäljningslistor visar att de har köpt 108 Skorpioner, 100 Glockpistoler och ett 20-tal andra skjutvapen av blandade fabrikat.

■ Paris 2015

I början av januari skakas Frankrikes huvudstad av två terrordåd – attacken mot tidningen Charlie Hebdo och en judisk matbutik. Båda utförs med reaktiverade militära automatvapen, samma sorts vapen som Skånenätverket har smugglat in i Sverige.

Parisattackerna tvingar polismyndigheter i EU-området att ta den illegala vapenhandeln på större allvar. I Sverige riktar polisen blicken mot en annan slovakisk vapenfirma, AFG Security Corporation, som redan har sålt 14000 deaktiverade vapen till kunder i hela Europa.

Den svenska polisens nationella operativa avdelning, Noa, får ta del av bolagets kundlistor via Europol.

– Ett 50-tal av AFG:s kunder var från Sverige. Många var privatpersoner utan kriminell bakgrund. Men en del var kända från organiserade nätverk, säger Linda H Staaf som är chef för Noa:s underåttelseavdelning.

Vapensmeden finns bland kunderna. Han hade beställt en kulspjutepistol från AFG 2013. Det vapnet har aldrig hittats – men det är här polisen får upp ögonen för Skånenätverket.

■ Skåne 2015

Löven har börjat gulna när polisen slår till mot Vapensmedens verkstad, i det välmående Vel-

linge. Razzian sker ett halvår efter massakern på Värvåderstorget och kriminalteknikernas bilar parkeras utanför grindarna.

Polisen misstänker att vapnen som har använts vid Värvåderstorget kan ha kommit härifrån. Kulhålen i golvet undanröjer alla tvivel om Skorpionens ursprung. De sex tomhylsorna ligger kvar i verkstaden och en kula som grävs fram ur golvet matchar Värvådersvapnet perfekt.

■ Göteborg 2016

Alla vapen som har använts på Värvåderstorget beslagtogs av polisen redan dagen efter massakern. 18 månader senare undersöks Skorpionen på nytt och en kriminaltekniker i Göteborg lyckas skrapa fram vapnets 40 år gamla tillverkningsnummer ur metallen.

Därmed får Värvådersvapnet ett namn – M1328. Tillverkningsnumret gör vapnet möjligt att spåra. Tassats försäljningslistor bekräftar att Skorpionen har funnits bland de hundratals automatvapen som Skånenätverket har köpt i Slovakien.

När utredarna följer fler vapen bakåt i tiden får de en helt ny bild av hur Sveriges kriminella får tag i högeffektiva automatvapen, berättar kriminalinspektör Birgitta Byström, som såg till att tillverkningsnumret säkrades.

– Skorpionen från Värvåderstorget var ett viktigt vapen att identifiera, säger hon till SvD.

Ytterligare en Skorpion och en Glockpistol som har beslagtogs i Göteborg undersöks snart på samma sätt.

Då bekräftas en annan av utredarnas misstankar: Skånenätverkets vapen har hamnat hos båda sidorna i samma gängkrig.

Vad har hänt med de Skorpionerna som är precis lika farliga, men som vi inte har hittat?

Birgitta Byström, kriminalinspektör om att 160 insmugglade vapen fortfarande saknas.

■ Malmö 2019

Solen faller in snett genom panoramafönstren i Malmös polishus. Det var härifrån Birgitta Byström och kollegan Mats Johansson, vid enheten mot organiserad internationell brottslighet i polisregion Syd, kartlade Skånenätverkets vapenaffärer.

Utredningen pågick parallellt med Värvådersutredningen i Göteborg och låg klar 2017. Den döptes till "Operation Skorpionen" och uppmärksammades tidigt av Sydsvenska Dagbladet.

Utredningens slutsats var nattsvart: polisen hade bara hittat en tredjedel av alla de vapen Skånenätverket hade tagit in i landet. 160 sänkades fortfarande. De vapen som hade hittats

Vapnens väg från Starý Tekov till Skåne. Grafik: Alexander Rauscher

→ SvD.se

Vet du mer om vapen-smugglingen i Sverige?

Har du mer information och vill tipsa oss? Kontakta våra grävande reportrar direkt via mejl eller via vår kryperade tips-tjänst Secure Drop. SvD.se/securedrop

fanns hos kriminella på ett 40-tal olika platser i Skandinavien. Skorpionerna och Glockpistolerna från Slovakien dök upp på flera platser. Från Köpenhamn i söder till Kramfors i norr. Flera vapen hade hunnit användas i våldsdåd.

Skånenätverkets tre medlemmar dömdes mot sitt nekande till fleråriga fängelsestraff våren 2018. Därmed avslutades Operation Skorpionen och i dag sker ingen aktiv spaning efter de saknade vapnen.

– Vad har hänt med alla de andra Skorpionerna som är precis lika farliga men som vi inte har hittat, frågar sig kriminalinspektören Birgitta Byström.

■ Sverige, hösten 2019

Genomgången av färska vapenärenden visar att de saknade Skorpionerna fortsätter att dyka upp bland kriminella.

I november 2018 används en av Skånenätverkets vapen vid en kidnappning i Nacka. En 18-årig pojke dras in i en bil och tvingas ringa sin skräckslagna mamma och be om pengar till en påstådd narkotikaskuld. Under bilfärden skjuts 18-åringen med tre kulor i benen och lämnas svårt skadad vid en idrottsplats.

I januari 2019 döms en 20-årig man i Hägersten för grovt vapenbrott. Hans mamma hade ringt polisen i chock sedan hon hittat fem automatvapen bland kartongerna i sitt köllarförråd. Bland vapnen fanns den allra första Skorpion som Skånenätverket köpte in. Enligt vapenbutiken Tassats kundlistor, som SvD har tagit del av, inhandlades den av Kuriren den 20 december 2013.

Nästän sex år efter smugglarnas inköp från Starý Tekov dyker alltså skarpa skjutvapen upp i olika brottsfall.

Samtidigt saknar polisen kunskap om var många vapen som används vid gängskjutningarna kommer från. Det uppger en källa med insyn i Noa:s verksamhet för SvD.

– Det finns en gammal uppfattning om att vapnen kommer hit från Balkan och kriget i Jugoslavien. Den kan visserligen vara aktuellt än i dag. Men jag tror inte vi kan säga att det finns en klar lägesbild, säger källan som pratar med SvD under löfte om anonymitet.

Att så många vapen har kommit in från Slovakien, från ett annat EU-land, blev en överraskning för polisledningen. De utökade vapenspårningar som gjordes under Operation Skorpionen borde göras vid alla större vapenbeslag anser flera poliser som SvD har talat med.

Det är bara riktade insatser som ger resultat mot smugglarna, säger kriminalinspektören Birgitta Byström:

– Om vi ska stoppa skjutningarna måste vi veta var vapnen kommer ifrån. ■

Fotnot: SvD har erbjudit personerna som kallas Vapensmeden, Finansiären och Kuriren att kommentera reportaget.

Skånenätverkets vapen används i hela landet

Människorov och kallblodiga mordförsök. Skånenätverkets vapen har dykt upp i över 40 brottsfall sedan de smugglades in i landet. Här är sex av fallen.

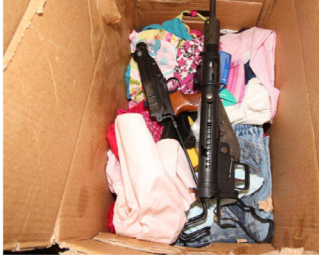
1 Vapen gömdes i leksakslådorna Januari 2017

En mamma i 40-årsåldern hämtar leksaker i köllarförrådet till sitt yngsta barn. När hon öppnar flyttkartongerna hittar hon fem automatvapen. Kvinnan ringer direkt till sin äldsta son.

– Fattar du vad du har gjort? De kommer att klippa mig nu, svarar han.

Sonen berättade att tre bröder har tvingat honom att gömma vapnen, och hotat att skjuta honom i knäskålarna om han inte gjorde som de sa.

Flera av automatvapnen kom från Slovakien, minst ett av dem hade förts in i Sverige av Skånenätverket. Sonen dömdes för grovt vapenbrott.

2 Man skjuten i benet i Kramfors Maj 2015

En man i 30-årsåldern känner en brännande smärta i benet när han lämnar ett gym i Kramfors. Eftersom han har musik i lurarna har han aldrig hört skottet. Men när han tittar ner

ser han blodet forska fram ur såret.

Skytten grips och döms. Han använde en Glockpistol som Skånenätverket har smugglat in i landet. Bara två dagar tidigare hade en annan man blivit skjuten i benet i den lilla norrländska bruksorten.

3 Skånenätverket beväpnade barn Oktober 2014

En 14-årig pojke och hans ett år äldre bror avslöjas med 9963 Tramadoltabletter, en Glock-pistol och några gram cannabis när polisen gör husrannsakan hos deras mamma i Malmö.

En av pojkarna uppger att

pistolen har köpts för 25000 kronor. Skånenätverket hade köpt den i Slovakien en månad tidigare för 9000 kronor.

Den totala vinsten som Skånenätverket har gjort på sina Glockaffärer uppgår till cirka 1,3 miljoner kronor med en vinstmarginal på över 70 procent, enligt polisens beräkningar.

4 Tonåring sköts – för en Rolex November 2018

Fyra män lockar in en 18-årig pojke i en bil i Stockholmsområdet. I bilen riktas en kulspjutepistol av modell Skorpion mot hans tinning, berättar han. Vapnet hade smugglats till Sverige av Skånenätverket och männen i bilen krävde att få 18-åringens Rolexklocka.

De drog ut honom ur bilen,

sköt tre skott mot hans underkropp och tvingade ner honom i bagageutrymmet. Efter en kort bilfärd drog de ut honom och under knivhot befallde de honom att ringa sin mamma. Hon skulle betala för att lösa ut honom. Under samtalet stötte en av männen i bilen kniven i 18-åringen upprepade gånger. Gärningsmännen dömdes för utpressning, människorov och misshandel.

6 Mordförsök i taxibil i Rosengård Mars 2016.

En man blir beskjuten när han ska stiga in i en taxi i stadsdelen Rosengård i Malmö. Han flyr från platsen. När polisen kommer dit finns bara kulorna och tomhylsorna kvar på brottsplatsen.

Ett halvår senare kan kulorna knytas till en pistol som hittas slängd under en bil i Landskrona, fyra mil från Malmö. Den kinesiska Norincopistolen hade köpts av Skånenätverket i Slovakien två år tidigare.

Polisen kopplar pistolen till en man som sedan döms för vapenbrott.

I utredningen framkommer det senare att nära vänner till den dömda mannen har köpt ett vapen, en Glock, av Skånenätverket som de har använt i att annat mordförsök.

Johan Pehrson
johan.pehrson@svd.se

Foto: TT

Foto: Polisen

Foto: Polisen